

Intervju: Valentin Inzko, visoki predstavnik i specijalni predstavnik Evropske unije u BiH: “Bosna i Hercegovina neće ni iduće godine biti perfektna država”

· Inzko: “Bosanci će se morati više oslanjati na “vlastite noge” i biti spremniji na kompromise. Ali će uvijek biti diskusije, kao u medicini, oko toga da li je bolje prije skinuti “gips s noge” ili još malo pričekati? “

Austrijanac Valentin Inzko, visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini, govori o budućnosti zemlje oslonjene na vlastite snage

Austrijanac Valentin Inzko obnaša jednu od najviših dužnosti u Bosni i Hercegovini (BiH). On je Visoki predstavnik međunarodne zajednice i ima ovlasti da smjenjuje demokratski izabrane dužnosnike s njihovih pozicija i da donosi zakone. „Visoki predstavnik ne može ostati vječno“, rekao je Inzko u intervjuu za online portal derStandard.at. BiH i većina EU zemalja također zagovaraju zatvaranje Ureda Visokog predstavnika. Da li će to uslijediti već krajem ove godine, biće odlučeno u novembru.

Mada Inzko smatra da postoji potreba za reformama i 14 godina nakon rata, ipak je optimista kada je u pitanju budućnost BiH

oslonjene na vlastite snage. Bez obzira na to, on ostaje u zemlji u funkciji Specijalnog predstavnika EU-a.

derStandard.at: Ured Visokog predstavnika (OHR) u Bosni i Hercegovini se eventualno zatvara krajem ove godine. Je li to izvjesno?

Inzko: Doći će do tranzicije, i to Ureda Visokog predstavnika u jedan ojačani Ured Specijalnog predstavnika EU-a. Konkretni vremenski plani tranzicije će utvrđivati Vijeće za implementaciju mira sredinom novembra. Ja trenutno obnašam obje funkcije, i kao Specijalni predstavnik EU-a imam već sada 30 suradnika, čiji se broj u toku tranzicije treba povećati na oko 80 suradnika. Međutim, može se desiti i to da se produži angažman OHR-a. Većina EU zemalja članica zagovara zatvaranje OHR-a.

derStandard.at: Stalno se ističe da OHR koči pozitivan razvoj time što uskraćuje samostalnost i odgovornost domaćoj politici.

Inzko: Bosanci će se morati više oslanjati na "vlastite noge" i biti spremniji na kompromise. Ali će uvijek biti diskusije, kao u medicini, oko toga da li je bolje prije skinuti "gips s noge" ili još malo pričekati? Međutim, ja mislim da je vrijeme da se razmisli o tome da li BiH može naći svoj put bez OHR-a. Visoki predstavnik ne može ostati vječno. Međunarodna zajednica će još dugo biti prisutna, ali prije u ulozi posrednika. Naša pomoć može biti od koristi prije svega kod pomirenja i funkcioniranja države.

derStandard.at: Rekli ste da ste „umjeren optimist“ u pogledu stvaranja političke klime do kraja godine, koja će zatvaranje OHR-a učiniti stvarno mogućim. Međutim, do danas nema nikakvog rješenja u raspravama oko reforme Ustava, a i inače predstavnici triju naroda blokiraju jedni druge u Vladi.

Inzko: Naravno BiH neće biti savršena država iduće godine, tu ja nemam nikakvih iluzija. Jedna značajnija reforma Ustava bila bi poželjna. Ali i u drugim zemljama dugo traje takva jedna reforma. Nekog spektakularnog pomaka u BiH neće biti već prije jedna "light" reforma Ustava. Trenutno očekujemo odluku Evropskog Suda za ljudska prava o žalbi Jakoba Fincijsa, predsjednika Jevrejske zajednice, zbog nemogućnosti kandidiranja manjina na određene državne funkcije, na koje se sada mogu kandidirati samo predstavnici triju naroda.

derStandard.at: Da li mislite da će se komplicirano državno ustrojstvo moći pojednostaviti?

Inzko: Bosna i Hercegovina nikada neće biti centralizirana država. Ali ja se nadam da će uprkos kompliciranom ustrojstvu doći do značajnijeg prosperiteta. A nije ni isključeno da će se relevantne strane dogovoriti i pojednostaviti ustrojstvo.

derStandard.at: Takozvane „Bonske ovlasti“ (Visoki predstavnik može, između ostalog, smijeniti demokratski izabrane dužnosnike s njihovih pozicija i donositi zakone) otpadaju nakon zatvaranja OHR-a?

Inzko: Da, ali bih ja i dalje bio zadužen za monitoring provođenja Daytonskog sporazuma i imao jednu vrstu funkcije arbitra. Bez obzira na to ima, naravno, određenih mogućnosti sankcioniranja. Npr. mogli bi se stopirati projekti EU-a, zabraniti vize za određene političare ili zamrznuti njihovi računi u banci.

derStandard.at: Vaš prethodnik, Miroslav Lajčak, je nedavno izjavio da međunarodna zajednica "ne zna šta hoće", i "nema jasnih pravila". Šta kažete na to?

Inzko: U EU ima 27 arhitekata i tu naravno nije lako napraviti zgradu. Ali imamo jako dobre temelje. Pravila EU-a su konkretnija nego što se misli, a pristupne strategije su jasne. I za liberalizaciju viznog režima postoje jasni kriteriji za svijetu. Od 174 tačaka BiH je ispunila oko 150.

Polazim od toga da BiH može do kraja juna 2010. ispuniti i preostale zadatke u tom pogledu.

derStandard.at: Jednom ste rekli da bi BiH mogla pristupiti EU 2014. Da li je taj rok još uvijek realan?

Inzko: 2014. je vjerojatno preoptimistična. Ali to bi bila lijepa simbolika, ako bi BiH i druge zemlje na Balkanu mogle pristupiti EU na stotu godišnjicu Sarajevskog atentata i početka Prvog svjetskog rata. (Manuela Honsig-Erlenburg, derStandard.at, 21.8.2009.)

Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu na čelu Ureda Visokog predstavnika (OHR) nadgleda od 1995. provođenje civilnog dijela Daytonskog sporazuma. Trenutno je na toj dužnosti **Valentin Inzko**, koji istovremeno ima i mandat Specijalnog predstavnika EU-a za BiH.

Od 1993. do 1999. bio je Inzko prvi Austrijski Ambasador u Sarajevu, gdje je kao takav organizirao i otvorio Ambasadu. Od 1995. do 2005. radio je u Ministarstvu vanjskih poslova Austrije u Beču kao Voditelj Odjela za Srednju, Istočnu i Jugoistočnu Evropu, Srednju Aziju i Južni Kavkaz. Prije sadašnje dužnosti Inzko je bio također Austrijski Ambasador.